

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Pietruszyński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Andrzej Tomczyk

SSN Paweł Wiliński

Protokolant Katarzyna Gajewska

w sprawie **K.J.**

skazanego za przestępstwo z art. 200 § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 9 maja 2023 r.,

w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

kasacji Prokuratora Generalnego wniesionej na niekorzyść skazanego od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z dnia 18 lipca 2022 r., sygn. akt 565/21,

uchyła zaskarżony wyrok w części dotyczącej orzeczenia o środkach karnych zakazu zbliżania i kontaktowania się z pokrzywdzoną i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu Szczecin-Centrum w Szczecinie do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie, wyrokiem z dnia 18 lipca 2022 r., sygn. akt 565/21, uznał oskarżonego K.J. za winnego tego, że w bliżej nieustalonych datach, w okresie od marca 2019 r. do czerwca 2019 r. w S. obcował płciowo z małoletnią poniżej lat 15 - X. Y. urodzoną w dniu [...] 2015 r., w ten sposób, że trzykrotnie odbył z wymienioną pokrzywdzoną stosunek seksualny polegający na wprowadzeniu penisa do pochwy małoletniej, czym działał na szkodę X. Y., tj. czynu z art. 200 § 1 k.k. i za ten czyn na podstawie art. 200 § 1 k.k. w zw. z art. 37b k.k. wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę roku i 2 miesięcy ograniczenia wolności, zobowiązując go do wykonywania w powyższym okresie nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin miesięcznie. Ponadto, na podstawie art. 41a § 2 i 4 k.k. orzekł wobec oskarżonego na okres 6 miesięcy zakaz zbliżania się do X. Y. na odległość mniejszą niż 100 metrów oraz kontaktowania się z wymienioną pokrzywdzoną oraz orzekł o kosztach procesu.

Wyrok nie został zaskarżony przez żadną ze stron postępowania i uprawomocnił się z dniem 26 lipca 2022 r.

Z kasacją na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. skierowaną na niekorzyść skazanego wystąpił Prokurator Generalny.

Skarżący zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 43 § 1 k.k. w zw. z art. 41a § 2 k.k. w zw. z art. 39 pkt 2b k.k., polegające na orzeczeniu wobec skazanego za przestępstwo z art. 200 § 1 k.k. środków karnych w postaci zakazu zbliżania się do pokrzywdzonej X. Y. na odległość mniejszą niż 100 metrów oraz kontaktowania się z wymienioną pokrzywdzoną na okres 6 miesięcy, podczas gdy przepis art. 43 § 1 k.k. wskazuje, że zakazy wymienione w art. 39 pkt 2 - 2b k.k. orzeka się w latach, od roku do lat 15, co obligowało Sąd do określenia terminu obowiązywania wyżej wymienionych środków karnych w latach, a nie w miesiącach oraz w wymiarze co najmniej roku.

Podnosząc powyższy zarzut skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Rejonowemu Szczecin - Centrum w Szczecinie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasację należało uznać za zasadną w stopniu wymaganym przepisem art. 535 § 5 k.p.k. Umożliwiło to uwzględnienie nadzwyczajnego środka zaskarżenia w całości na posiedzeniu bez udziału stron.

Przepis art. 39 k.k. zawiera katalog środków karnych, wśród których znajduje się m.in. zakaz kontaktowania się sprawcy z określonymi osobami i zakaz zbliżania się do określonych osób - art. 39 pkt 2b k.k. Jednocześnie, w art. 41a k.k. ustawodawca określił zasady i przesłanki orzekania poszczególnych środków karnych. Stosownie do zawartych tam dyrektyw, jeżeli sprawca zostaje skazany za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności popełnione na szkodę małoletniego, a jednocześnie Sąd wymierzył tej osobie karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania, to względem takiego sprawcy Sąd jest zobowiązany orzec jeden ze środków karnych wymienionych w art. 41a § 2 k.k.

Zgodnie z treścią art. 43 § 1 k.k. środki karne, o których mowa w art. 39 pkt 2-2b k.k. orzeka się w latach, od roku do lat 15. Treść tych przepisów w sposób niebudzący wątpliwości wskazuje, że koniecznym elementem wymiaru wskazanych środków karnych jest nie tylko wskazanie zachowania zakazanego czy nakazanego, ale także określenie okresu ich obowiązywania (por. wyroki SN: z dnia 25 lutego 2022 r., IV KK 696/21; z dnia 7 lipca 2016 r., V KK 194/16).

W niniejszej sprawie oskarżony K.J. został uznany za winnego popełnienia przestępstwa przeciwko wolności seksualnej na szkodę osoby małoletniej poniżej 15 roku życia. Jednocześnie za ten czyn Sąd Rejonowy Szczecin - Centrum w Szczecinie skazał wyżej wymienionego na karę 6 miesięcy bezwzględnego pozbawienia wolności oraz karę roku i 2 miesięcy ograniczenia wolności. Tym samym, zgodnie z wymogami powołanego wcześniej art. 41a § 2 k.k., Sąd był zobligowany do orzeczenia jednego ze środków karnych przewidzianych w tym przepisie.

Realizując ten obowiązek, Sąd *meriti* orzekł wobec K.J. zakaz zbliżania się do pokrzywdzonej X. Y. na odległość mniejszą niż 100 metrów oraz zakaz kontaktowania się z wymienioną pokrzywdzoną na okres 6 miesięcy. Tym samym okres, w jakim te zakazy ciążą na skazanym, został określony błędnie, albowiem wyżej wymienione środki karne orzeka się w latach od roku do 15 lat.

Z tego względu rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie w tym zakresie wydane zostało z naruszeniem przepisów art. 43 § 1 k.k. w zw. z art. 41a § 2 k.k. w zw. z art. 39 pkt 2b k.k. o charakterze rażącym i mającym istotny wpływ na treść wyroku, bowiem przedmiotowe środki karne zostały zastosowane na okres 6 miesięcy, a zatem krótszy niż przewidziany w ustawie, skutkując określeniem stosowanej wobec oskarżonego represji karnej w sposób mniej dotkliwy, czemu na przeszkodzie stoją w realiach niniejszej sprawy przepisy Kodeksu karnego.

Tylko uzupełniając dołączyć należało, iż orzeczenie zakazu przewidzianego w art. 41a § 1 zdanie drugie k.k. i art. 41a § 2 zdanie drugie k.k. może być połączone z obowiązkiem zgłaszania się do Policji lub innego wyznaczonego organu w określonych odstępach czasu, a zakaz zbliżania się do określonych osób może być dodatkowo kontrolowany w systemie dozoru elektronicznego, zaś obowiązek ten orzeka się w miesiącach, na okres od 3 do 12 miesięcy (art. 43 § 1a k.k.), a zatem może on być znacznie krótszy od środka karnego, któremu towarzyszy. Obowiązek ten ma każdorazowo charakter akcesoryjny, a zatem nie można go orzec w oderwaniu od choćby jednego z zakazów lub nakazu (por. R.A. Stefański, [w:] Kodeks karny. Komentarz, red. M. Filar, Warszawa 2016, teza 3 do art. 41a). Zatem czas trwania tych fakultatywnych obowiązków związanych ze środkami karnymi z art. 41a § 1 i 2 k.k. pozostaje bez wpływu na ogólną zasadę określoną w art. 43 § 1 k.k., w myśl której terminowe środki karne orzeka się w latach, zaś środki karne z art. 39 pkt 2b k.k. orzeka się na okres od roku do 15 lat.

Ponieważ spełnione zostały obie przesłanki z art. 523 § 1 k.p.k. wymagane do uwzględnienia wywiezionej na niekorzyść skazanego kasacji, wyrok w zaskarżonej części podlegał uchyleniu a sprawa – przekazaniu w tym zakresie Sądowi *meriti* do ponownego rozpoznania.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Rejonowy będzie miał w polu uwagi przedstawioną wyżej argumentację i zapatrywania Sądu Najwyższego.

Z tych wszystkich względów orzeczono jak w części dyspozytywnej wyroku.

(J.D.)